

عنوان مقاله:

تحلیل صوفیان ریایی در هفت اورنگ جامی براساس نظریه کارکردهای نگرش در روانشناسی اجتماعی

محل انتشار:

فصلنامه عرفان اسلامی، دوره 19، شماره 76 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسندگان:

فرانک جهانبخش - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

مسروبه مختاری - دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. نویسنده
مسئول: mmokhtari@uma.ac.ir

عسکر صلاحی - دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

خلاصه مقاله:

نگرش‌ها، ارزیابی‌های نسبتاً پایداری از پدیده‌های مختلف جهان اجتماعی در ذهن افراد هستند. نظریه کارکردی نگرش، به واکاوی انگیزه‌های درونی انسان، علت ایجاد نگرش‌ها و نقش و کارکرد آن‌ها در ایجاد رفتارهای اجتماعی می‌پردازد. در مثنوی هفت اورنگ، بهره‌گیری شاعر از شیوه تمثیل‌پردازی و استفاده از قالب حکایت، در غالب موارد به ظهور و بروز نگرش‌های جامی درباره مسائل فردی، بینافردی و اجتماعی کمک فراوانی کرده‌است. جستار حاضر با استفاده از روش تحلیلی - توصیفی موضوع «صوفیان ریایی» را از منظر تحلیل شخصیت و رفتار آن‌ها، بر اساس نظریه کارکردهای نگرش مطالعه کرده‌است. حاصل پژوهش نشان می‌دهد که نگرش طبقات مختلف اجتماعی در برابر پدیده ریاکاری و نمود آن در دوران جامی با عنوان «صوفیان ریاکار» را می‌توان در قالب دو «کارکرد سودجویانه» و «کارکرد ارزش‌خواهانه» طبقه‌بندی کرد. همچنین نقش اوضاع و احوال سیاسی، فرهنگی، سنن و آداب و رسوم جامعه و نیز کارکرد عرفان در این زمینه قابل تامل و بررسی است. با وجود ثبات نسبی در دیدگاه جامی، بررسی تناقض در نگرش با عنوان «ناهماهنگی شناختی» نیز، در هفت اورنگ جامی حائز اهمیت است که شاعر از دو رویکرد «توجیه نگرش» و «اقتدا به تقدیرگرایی» در این مولفه، بهره‌گرفته‌است.

کلمات کلیدی:

روانشناسی اجتماعی، نظریه کارکردهای نگرش، هفت اورنگ جامی، صوفیان ریایی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1688054>

